

PRESSENS
FAGLIGE UTVALG

PFU-SAK NR. 269/16

KLAGER: Rådmann og ordfører, Nesodden kommune
ADRESSE: Postboks 123, 1451, Nesoddtangen
PUBLIKASJON: Akershus Amtstidende
PUBLISERINGSDATO: 24.08.2016
STOFFOMRÅDE: Justis
SJANGER: Nyhetsartikkel
SØKERSTIKKORD: Kildekritikk og kontroll av opplysninger, saklighet og omtanke, dekning for titler etc., identifisering, samtidig imøtegåelse
REGISTRERT: 21.10.2016
BEHANDLET I PFU: 20.12.2016
BEHANDLINGSTID: 59 dager
KLAGEGRUPPE: Offentlig
PFU-KONKLUSJON:
HENVISNING VVPL.:
OMTALE/ANONYM.:
MERKNADER:

SAMMENDRAG:

Akershus Amtstidende (Amta) hadde **onsdag 24. august 2016** et forsideoppslag med tittelen «Anmeldt for vold» prentet på et bilde av rådmannen i Nesodden. Henvi­snings­steksten var:

«Et møte i Tangenten 30. mai i år utartet i munnhoggeri og håndgemeng. En tidligere ansatt har nå anmeldt Nesoddens rådmann [navn] til politiet for vold.»

Artikkelen i avisa hadde stikktittelen «Overordnede valgte å se en annen vei:» og hovedtittelen «Eks-ansatt anmeldte [rådmann] for vold». Innledningsvis i brødteksten ble det opplyst hvilke fire personer som var til stede under det omtalte møtet, og lenger ut i teksten, under mellomtittelen «'Løgn og usant'» sto det:

«Amta har via flere kilder, både internt og eksternt, fått innblikk i sakens hele og fulle tyngde, dens dokumenter samt alvorlige konsekvens. Faktum er at den tidligere ansatte dro til ortopedisk avdeling ved Oslo universitetssykehus fire dager senere, og fikk påvist skader som var forenlige med at rådmann [navn] hadde holdt henne fast som hevdet, men rådmannens tilsva­r til hennes fagforeningsadvokat bærer ikke bud om anger: [...]»

Kommunens imøte­gåelse var plassert i en sideartikkel med tittelen «Kommunens tilsva­r». Det fremgikk at rådmannen uttalte seg via kommuneadvokaten. I brødteksten her het det:

«På Amtas forespørsel om intervju er [rådmannen] først velvilligheten selv, men da han får forklart hva saken dreier seg om, svarer han følgende etter nøye overveielse og drøfting av saken med kommuneadvokaten: - Jeg mener det ikke er riktig å uttale meg om dette. Aslak sender deg kommunens kommentar.»

Anmeldelsen av rådmannen var også tema i Amtas lederkommentar samme dag, under tittelen «Når systemet svikter». Der sto blant annet:

«Nesoddens øverste leder er anmeldt for vold, og hendelsen skjedde i arbeidstiden. Det er en alvorlig beskyldning, og nettopp derfor har avisen jobbet lenge med saken. Den er godt dokumentert med flere kilder og grundig undersøkelse ligger bak. [...] De neste dagene vil Amta avdekke flere ting vi tror vil sjokkere de fleste. [...] I dagens sak gjemmer rådmannen seg bak kommunens advokat, og mener at de må ta hensyn til politietterforskningen. [...] Men det åpenbare er selvsagt at rådmannen og alle andre er altfor sent ute. Mange har nok håpet at denne saken skulle forsvinne, derfor har ikke den tidligere ansatte saksbehandleren fått den støtten hun skulle fått av sin arbeidsgiver. [...] Det er altså en drøss med mennesker som har sett en annen vei. Avisens oppgave er å komme til bunns i hvorfor en slik episode blir dysset ned. Vi oppfordrer alle som vet noe om å ta kontakt [...]»

Lederkommentaren ble også publisert på nett, der med tittelen «En drøss med mennesker har sett en annen vei». Nettversjonen av lederen ble endret noe etter førstegangspublisering:

«Mange har nok håpet at denne saken skulle forsvinne, derfor har ikke den tidligere ansatte saksbehandleren fått den støtten hun skulle fått av sin arbeidsgiver.»

Ble byttet ut med:

«Uansett hva som er skjedd i denne saken er det tydelig at vi snakker om en ansatt som burde fått støtte av sin arbeidsgiver.»

Og nest siste setning fikk noen tilføyelser:

«Avisens oppgave er å komme til bunns i hvorfor en slik påstått episode blir dysset ned, og hva som egentlig ligger bak.»

KLAGEN:

Klager er rådmann og ordfører i Nesodden kommune. I klagen anføres det at påklagd publisering blander sammen anmeldelsen mot rådmannen som person, og funksjonen rådmannen har. I tillegg mener klager at Amta insinuerte at rådmannen var ansvarlig for en frykttkultur i kommunen. Klager viser til flere punkter i Vær Varsom-plakaten (VVP):

3.2

Klager anfører at de to vitnene til den påståtte voldshendelsen, etter eget utsagn, aldri ble kontaktet av Amta i forbindelse med påklagd artikkel. Ifølge klager er dette lite forenlig med journalistens påstand i artikkelen om at avisa hadde «fått innblikk i sakens hele og fulle tyngde». Det bemerkes også at anmeldelsen ble henlagt 7. september 2016 med begrunnelsen «intet straffbart forhold anses bevist».

4.1/4.3/4.4/4.5/4.7

Klager mener at undertone og ordvalg i publiseringene la opp til karakterdrap og forhåndsdomming. Det vises i denne forbindelse til påstanden om at rådmannen «gjemmer seg bak kommunens advokat», at rådmannen var «velvilligheten selv» inntil han fikk høre hva Amtas henvendelse gjaldt, og at rådmannens tilsvarende ikke bar «bud om anger». Sistnevnte formulering innebærer i tillegg forhåndsdomming etter klagers syn, da rådmannen bare kunne ha angret om han faktisk gjorde noe. Klager anfører at en rådmannsfunksjon ikke har følelser, og at ovennevnte karakteristikk rettet seg mot rådmannen personlig.

Forhåndsdomming var det også i forsidehenvisningen, ifølge klager, da det ble slått fast at «håndgemeng» hadde funnet sted, noe det ikke fantes dekning for i stoffet for øvrig, fremholdes det. Ellers påpeker klager at det ikke noe sted i publiseringen ble nevnt at skyldspørsmålet for en anmeldt ikke er avgjort før ved rettskraftig dom.

Klager anser også lederkommentaren som et tilfelle av forhåndsdomming fordi leseren angivelig ville bli «sjokkert» over det Amta skulle avdekke de neste dagene, og fordi «alle som vet noe» om saken ble oppfordret til å kontakte redaksjonen. Klager viser til at redaksjonen foretok noen endringer i nettversjonen etter en henvendelse fra rådmannen (se sammendraget over, sekr. anm.), men ifølge klager var skaden allerede skjedd fordi den aktuelle utgaven av papiravisa var distribuert til alle kommunens husstander.

Klager viser til at rådmannen ble identifisert med navn og forsidebilde, og argumenterer for at dette ble en tilleggsbelastning for rådmannen som ikke er et kjent ansikt til vanlig. Da etterforskning ikke var påbegynt og saken befant seg på et tidlig stadium, kan ikke klager se at identifiseringen kan begrunnes ut fra fare for nye alvorlige overgrep eller rådmannens samfunnsrolle.

4.14/4.15

Klager skriver at rådmannen, via tekstmeldinger, den 22. august 2016 var i dialog med Amtas journalist om en samtale. Ifølge klager måtte rådmannen selv spørre to ganger om hva henvendelsen gjaldt slik at han skulle kunne møte forberedt. Klager anfører at journalisten da forsøkte å omgå tema ved å skrive: «Det er en større sak som krever din kommentar.» I klagen stilles det derfor spørsmål ved om Amta ønsket at rådmannen skulle stille uforberedt. Forespørselen ble til slutt besvart formelt via kommunens advokat, som det fremgår av det påklagde oppslaget.

Videre mener klager at det ikke var noen realitet i retten til samtidig imøtegåelse i dette tilfellet, fordi rådmannen, om han hadde benyttet seg av rettigheten, ville ha forhåndsprosedert en alvorlig anmeldelse i media på utilbørlig vis. Dette burde Amta ha skjønt selv, ikke minst etter å ha mottatt kommuneadvokatens svar, mener klager. I stedet latterliggjøres nærmest denne prinsipielle beslutningen i lederen, fremholdes det i klagen.

FORSØK PÅ MINNELIG LØSNING:

Partene har vært i kontakt med sikte på å løse saken i minnelighet, uten at dette har ført fram.

TILSVARSRUNDEN:

Amta oppgir at avisa i juni fikk tips fra to medarbeidere i kommuneadministrasjonen om at det «smalt» i lokalene under det omtalte møtet. I august mottok avisa informasjon og dokumentasjon fra en tredje tipser, og kom i kontakt med den tidligere ansatte som fortalte at hun hadde anmeldt rådmannen. Amta fikk også, via en annen kilde, se bilder av blåmerker på armen og en bekreftelse fra lege. Den tidligere ansatte oppga til avisen at ledende politikere var blitt gjort kjent med forholdet uten at de tok affære. Amta viser også til at rådmannen, i et brev til den tidligere ansattes advokat, innrømmet at han slo i bordet, og at hans hånd berørte hånda til den tidligere ansatte. Videre anfører Amta at avisen var i kontakt med mange kilder før publisering, bl.a. ansatte og politikere som skal ha uttrykt lettelse over at Amta tok tak i kommunens personalpolitikk. Men det var ingen varslere som ville stå frem, så avisen valgte å vinkle første sak på anmeldelsen av rådmannen.

3.2

Amta mener å ha hatt et godt nok kildegrunnlag, men at dette er vanskelig å dokumentere pga. kildevern. Redaksjonen medgir at formuleringen om at avisen hadde innblikk i sakens hele og fulle tyngde, var upresis.

4.1/4.3/4.4/4.5/4.7

Redaksjonen argumenterer for at rådmannen ikke kunne omtales anonymt, da det «kunne ha kastet mistankens lys over flere». Amta fremholder at det er legitimt å sette et kritisk søkelys på personer som i kraft av sin stilling må regnes som offentlige personer.

Informasjonsbehovet i dette tilfellet knyttet seg ikke til fare for nye overgrep, ifølge Amta, men snarere pressens informasjonsplikt når kommunens øverste leder får en så alvorlig anklage rettet mot seg. Avisen presiserer at artikkelen ikke omtalte rådmannens personlige liv, men en hendelse på jobb i arbeidstiden. Anklagen om karakterdrap avvises derfor.

Avisen mener fortsatt at rådmannen burde ha vært i stand til å svare for seg selv på generelt grunnlag fremfor å la kommuneadvokaten uttale seg, så redaksjonen står inne for vinklingen knyttet til dette. Og Amta fremholder at lederkommentarens to titler, «Når systemet svikter» og «En drøss med mennesker har sett en annen vei», var basert på at den tidligere ansatte hadde informert mange ledere og politikere, og at kilder redaksjonen hadde snakket med, var kritiske til håndteringen av personalsaken, som de opplevde var forsøkt dysset ned. Hva angår anførsler om forhåndsdømming i lederen, viser Amta til endringene som ble gjort etter førstegangspublisering. Men Amta beklager formuleringen «bærer ikke bud om anger», som i redaksjonens øyne fremstår unyansert, og redaksjonen sier seg enig i at rådmannens motvilje til å kommentere saken burde vært formulert på en annen måte. Avisa beklager også at de i forsidehenvisningen uforbeholdent slo fast at «håndgemeng» hadde funnet sted.

4.14/4.15

Redaksjonen anfører at den hadde et oppriktig ønske om å få et møte med rådmannen og viser til at publiseringen ble forskjøvet en dag i et forsøk på å oppnå dette. Amta mener også at grunnlaget for omtalen ville ha vært bedre om de hadde lyktes med dette. Derfor tar redaksjonen sterk avstand fra beskyldninger om at Amta skulle ha ønsket å lure rådmannen, eller få ham til å stille uforberedt. Da det omtalte forholdet ikke bare handlet om politianmeldelsen, men også om en personalsak, måtte det omtales selv om saken ikke var ferdig etterforsket, skriver Amta.

De to andre lederne som var til stede under møtet, ble navngitt for å unngå å kaste mistanke over andre, oppgir Amta. Ettersom disse to var ledere i administrasjonen, anså avisa at det var tilstrekkelig med rådmannens imøtegåelse på vegne av arbeidsgiver-siden.

Klageren uttrykker forståelse for at varslersaker krever anonymitet, men fastholder likevel at Amta har brutt god presseskikk.

Klager er dessuten misfornøyd med Amtas dekning av henleggelsen av anmeldelsen, og det vises til at redaktøren i Amta tok selvkritikk på dette i møtet med rådmannen. Uansett utfall av PFU-klagen, bes derfor PFU henstille Amta om å koble nettartikkelen om henleggelsen til oppslaget om anmeldelsen. Ifølge klager var ikke dette gjort da møtet om en minnelig løsning fant sted.

3.2

Klager mener det er utvetydig at Amta var ensidig i sin kildebruk og oppgir at redaktøren i samtale med rådmannen har innrømmet at avisen kun forholdt seg til den ene medarbeiderens historie om hva som skjedde i møtet. Videre skriver klager at politianmeldelsen først kom en måned etter det omtalte møtet da den tidligere ansatte valgte å si opp etter å ha blitt varslet om mulig oppsigelse. I etterkant av oppsigelsen sendte den tidligere ansatte ut e-poster til politikere med kopier av materialet i saken, brevkorrespondanse, m.m., oppgir klager. For klager fremstår det som om alt som senere har tilflytt Amta og danner kildegrunnlaget for den påklagde publiseringen, kan spores tilbake til den tidligere ansattes beskrivelser og e-postutsendelse. Igjen vises det til at de to andre lederne som var til stede under møtet, aldri ble kontaktet av Amta, og at disse to har bekreftet rådmannens versjon av hendelsesforløpet overfor politiet.

4.1/4.3/4.4/4.5/4.7

Ifølge klager var det praktiske og tilfeldige årsaker som gjorde at kommuneadvokaten svarte på vegne av rådmann og kommune i den påklagde publiseringen. Amta burde bare ha «sett dette som rådmannens tilsvaer formidlet via kommuneadvokaten og der kommuneadvokaten representerer kommunen», skriver klager.

Hva angår lederkommentarens overskrifter – «Når systemet svikter» og «En drøss med mennesker har sett en annen vei» – anfører klager at det ville ha vært rolleblanding om den enkelte politiker gikk inn i kommunens personalsaker ved å kommunisere direkte med medarbeideren som nylig hadde sagt opp, og som sto bak de utsendte e-postene. Lederne til den tidligere ansatte var for øvrig til stede under det omtalte møtet, noe Amta må ha vært kjent med, bemerker klager. Overskriften(e) var uansett unyansert, mener klager som viser til at ordføreren faktisk har tatt opp politianmeldelsen politisk samt ført dialog med Amta for å nyansere bildet.

4.14/4.15

Etter klagers mening kan det ikke være avgjørende hva Amtas ønske med henvendelsen var. Det avgjørende bør i klagers øyne være hvordan redaksjonens forsøk på å få i stand et møte etter hvert fremsto for rådmannen. At saken ble utsatt en dag, finner klager uvesentlig da dette først ble gjort kjent nå.

Amta er enig i at omtalen av henleggelsen ikke var løst optimalt, men oppgir at artikkelen om henleggelsen nå er koblet til omtalen av anmeldelsen på nett.

3.2

Amta understreker at kildene som kontaktet avisen, ikke er anonyme for redaksjonen selv om de er anonymisert i omtalen.

4.14/4.15

Amta skriver følgende om kommunikasjonen med rådmannen før publisering:

«I dialogen ble det gjort klart hva saken gjaldt, og det ble også direkte forespurt om det var mulig å få et møte med rådmannen. Dette ble avslått, og avisen valgte da å trykke uttalelsen fra kommuneadvokaten.»

For øvrig viser Amta til sitt første tilsvær.